

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
Food and Drug Administration

วารสารอาหารและยา
ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 (2567): พฤษภาคม – สิงหาคม
<https://he01.tci-thaijo.org/index.php/fdajournal/index>

THAI FOOD AND DRUG JOURNAL
Vol. 31 No. 2 (2024): May – August

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานราก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชมพูนุท เสียงแจ้ว¹

¹กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ที่อยู่ติดต่อ: ชมพูนุท เสียงแจ้ว กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี ถนนการุณราชบุรี ตำบลตลาด อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000 Applechompoonut@gmail.com

Model Development for Food Product Entrepreneurs at the Microeconomic Level in Surat Thani Province

Chompoonut Siengjaew¹

¹Health Consumer Protection and Pharmacy Department, Surat Thani Provincial Health Office

Contact address: Chompoonut Siengjaew, Health Consumer Protection and Pharmacy Department, Surat Thani Provincial Health Office, Karunrat Road, Talat Subdistrict, Mueang District, Surat Thani, Surat Thani, 84000, Thailand, Applechompoonut@gmail.com

Received: 24 December 2023, **Revised:** 1 April 2024, **Accepted:** 8 July 2024

Abstract

Background: Business networking is a technical adjustment for the survival of small organizations. by combining many small organizations to gain benefits comparable to large businesses. Surat Thani Province is one province that recognises the importance of producing and developing the quality of health products to promote establishments that meet quality standards.

Objectives: To analyse the situation towards the business operations of health product entrepreneurs at the grassroots economy level, create an integrated network development model for the development of health product entrepreneurs at the grassroots economy level, and assess satisfaction and evaluate the integrated network development model for developing health product entrepreneurs at the grassroots economy level in Surat Thani Province.

Methods: The methodology was a research and development (R&D). It was an experimental model developed to be tested in Surat Thani Province between 2019 and 2023, with continuous periodic improvements. The sample group was food product entrepreneurs at the grassroots economy level in Surat Province at six people that won the FDA Quality Award at the national level in 2019-2023. The research selected a purposive sample of six food product entrepreneurs at the grassroots economic level in Surat Thani province who won the national FDA Quality Award in 2019–2023. There were three steps involved: (1) surveying the basic problems of health product entrepreneurs at the grassroots economy level; (2) developing a prototype and testing it in a sample group with support from the Surat Thani Province network, which continues to improve the prototype; and (3) evaluating the effectiveness of the prototype and satisfaction assessment results of the sample group.

Results: Results of the study of problems in business operations among a sample group of entrepreneurs. It was found that the main problems included: (1) high labour costs, whether compared to foreign countries; (2) insufficient raw materials for processing due to impacts from natural disasters; (3) sources of capital; (4) trade competitors; (5) maintaining quality and extending product life; and (6) the network was still in a narrow circle. The sample group needed support from the government and private sectors, such as knowledge and skill development, technology that comes in to help support Including various funds and the FDA Quality Award, which is able to help raise the status of the product and increase its potential because the award is a guarantee of quality and builds reputation and profits. When using the integrated network development model for developing food product entrepreneurs at the grassroots economy level in Surat Thani Province, it was used to promote from upstream, midstream, and downstream, with networks of government, private sector, universities, and community enterprises collaborating. When using the integrated network development model for developing food product entrepreneurs at the grassroots economy level in Surat Thani Province, it was used to promote from upstream, midstream, and downstream, with networks of government, private sector, universities, and community enterprises collaborating. It was found that the results can drive factors in the external and internal environment and operational processes, such as access to capital, product standards development, community identity development organising, and activities to stimulate the economy, as well as promotion of cultural capital

and using community knowledge and wisdom, etc. When evaluating the results of satisfaction, it was found that entrepreneurs were satisfied at the highest level, averaging between 4.50 and 5.00 from a full score of 5.

Conclusion: Adopting an integrated network development model to develop food product entrepreneurs at the grassroots economy level in Surat Thani Province by integrating four sectors: government, private, universities, and community enterprises helped promote external environmental factors, internal factors, and integrated operating processes. It was able to satisfy the entrepreneurs at the highest level. This should be applied to promote it in other areas.

Keywords: network, food product entrepreneurs, grassroots economy, Surat Thani

บทคัดย่อ

ความสำคัญ: การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจเป็นทางเทคนิคในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดขององค์กรขนาดเล็ก โดยการรวมตัวกันขององค์กรขนาดเล็กหลาย ๆ องค์กรเพื่อดำเนินธุรกิจให้ได้ประโยชน์เทียบเท่าธุรกิจขนาดใหญ่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่เห็นความสำคัญของการผลิตและการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพ เพื่อส่งเสริมสถานประกอบการให้ได้คุณภาพมาตรฐาน

วัตถุประสงค์: เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี สร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเชิงบูรณาการในการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี และประเมินความพึงพอใจและรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเชิงบูรณาการในการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีวิจัย: เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว สิ่งที่ใช้ในการทดลองคือ รูปแบบการดำเนินงานที่พัฒนาขึ้น นำไปทดลองที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระหว่างปี พ.ศ. 2562 ถึง 2566 โดยมีการปรับปรุงเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ 6 ราย ที่ชนะได้รางวัล ออย.ควอลิตี้ อวอร์ดระดับประเทศในปี พ.ศ. 2562 - 2566 จากนั้นดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) สำรวจสภาพปัญหาเบื้องต้นของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพระดับเศรษฐกิจฐานราก (2) พัฒนาด้านแบบ ทดลองในกลุ่มตัวอย่างโดยให้การสนับสนุนจากเครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งมีการปรับปรุง

ต้นแบบอย่างต่อเนื่อง (3) ประเมินประสิทธิผลของต้นแบบและผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษา: ผลการศึกษาปัญหาในการดำเนินธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ พบว่าปัญหาสำคัญ คือ (1) ต้นทุนแรงงานสูงเมื่อเทียบกับต่างประเทศ (2) วัตถุดิบไม่เพียงพอที่จะนำไปแปรรูปเนื่องจากได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ (3) แหล่งเงินทุน (4) คู่แข่งทางการค้า (5) การคงคุณภาพและการยืดอายุสินค้า (6) เครือข่ายยังอยู่ในวงแคบ ซึ่งสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการคือการสนับสนุนจากภาครัฐบาลและเอกชน เช่น ความรู้ การพัฒนาฝีมือแรงงาน เทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยสนับสนุน รวมถึงเงินทุนต่าง ๆ และรางวัล ออ.ควอลิตี้ อวอร์ด ที่ช่วยยกระดับฐานะของสินค้าให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นเนื่องจากรางวัลเป็นการรับประกันคุณภาพ สร้างชื่อเสียง และผลกำไร เมื่อนำรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายบูรณาการในการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานีมาใช้ส่งเสริมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยมี เครือข่ายภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย และวิสาหกิจชุมชนร่วมมือกัน พบว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสามารถขับเคลื่อน ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ภายใน และกระบวนการดำเนินงานได้ เช่น การเข้าถึงแหล่งทุน การพัฒนา มาตรฐานสินค้า การพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชน การจัดกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจ การส่งเสริมทุนวัฒนธรรม การใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาชุมชน เป็นต้น และเมื่อประเมินผลจากความพึงพอใจ พบว่าผู้ประกอบการ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 จากคะแนนเต็ม 5

สรุป: การนำรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายบูรณาการในการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับ เศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานีมาใช้โดยบูรณาการ 4 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย และวิสาหกิจชุมชน ช่วยส่งเสริมปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยภายใน และกระบวนการดำเนินงาน ครบวงจร ทำให้ผู้ประกอบการพึงพอใจระดับมากที่สุด ซึ่งควรนำไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมในพื้นที่อื่นต่อไป

คำสำคัญ: เครือข่าย ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหาร เศรษฐกิจฐานราก สุราษฎร์ธานี

บทนำ

วิกฤตการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก ในศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย เช่น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เกิดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางสังคม การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่ทำให้เกิดการแก่งแย่งทรัพยากร จากประเด็นปัญหาดังกล่าวทำให้รัฐบาลมีแผนการพัฒนาที่มุ่งเน้นปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานรากและเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง มีการไหลเวียนของระบบเศรษฐกิจระหว่างกันเป็นระบบ และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ เกิดการสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาคในระดับชุมชน โดยมีเป้าหมายระดับประเด็นคือ รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง¹

แนวทางการแก้ปัญหาประชาชนกลุ่มฐานรากนั้นคือ การส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนเกิดการประกอบอาชีพที่มั่นคงยกระดับคุณภาพชีวิต แก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดไว้ในนโยบายและยุทธศาสตร์ การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 - 2570 และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2565 ที่มุ่งเน้นการสร้าง ความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก คือ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน และการสร้างโอกาสและความเสมอภาค โดยอาศัยแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจใหม่หรือที่เรียกว่า Bio-Circular-Green

Economy: BCG Model (เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว) มาประยุกต์ใช้ คือ มุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน สามารถคิดต่อยอดวัตถุดิบของท้องถิ่นได้เองจากทุนหรือจุดแข็งที่แต่ละพื้นที่โดยการปรับโครงสร้างและเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเอง ช่วยเหลือเอื้อเพื่อซึ่งกันและกันตลอดจนดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน² ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือมีการวางแผนให้ทรัพยากรในระบบ การผลิตทั้งหมดสามารถกลับคืนสู่สภาพเดิมและนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เพื่อรับมือกับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรในอนาคต ที่จะมีความต้องการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตเพิ่มมากขึ้นจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและความต้องการสินค้าและบริการของผู้บริโภคสร้างของเสียในปริมาณที่ต่ำที่สุด และให้ความสำคัญกับการจัดการของเสียจากการผลิตและบริโภคแล้วด้วยการนำวัตถุดิบที่ผ่านการผลิตและบริโภคแล้วเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่³

การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจเป็นทางเทคนิคในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดขององค์กรขนาดเล็ก โดยการรวมตัวกันขององค์กรขนาดเล็กหลาย ๆ องค์กรเพื่อให้ได้ประโยชน์เทียบเท่าธุรกิจขนาดใหญ่ ในขณะที่ยังคงรักษาจุดเด่นของกิจการไว้ สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถดำเนินธุรกิจเพื่อความอยู่รอดและสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันได้ นั่นคือสามารถเปลี่ยนจากธุรกิจลอกเลียนแบบเป็นธุรกิจที่มีความชำนาญพิเศษ และมีความคิดริเริ่ม เปลี่ยน

จากการเป็นธุรกิจในรอบครัวไปสู่ธุรกิจที่บริหารอย่างมืออาชีพจากการเป็นธุรกิจที่อยู่โดดเดี่ยวไปสู่การร่วมเครือข่ายธุรกิจในเชิงกลยุทธ์ (strategic business alliance)⁴

สืบเนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมในเชิงเศรษฐกิจและสังคมต่อผู้ประกอบการในแต่ละจังหวัด ทั้งนี้ จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบต่อการผลิตและการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ OTOP ดังนั้น เพื่อบรรเทาผลกระทบระยะสั้น และพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในระยะยาว สำนักพัฒนาชุมชน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานพาณิชย์ และสำนักงานเกษตรจังหวัด จึงบูรณาการแก้ไขปัญหาด้านการตลาดแก่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และสินค้าชุมชนร่วมกัน ภายใต้โครงการ“สุราษฎร์มีดี” (Surat Meedee) ซึ่งสอดคล้องกับแผนดำเนินการพัฒนาส่งเสริมผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี 5 ปี (ปี พ.ศ. 2566-2570) ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) โดยมีนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเป็นการสำคัญกับการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เน้นการยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้จัดให้มีโครงการอบรมและพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพ และโครงการ อย. ควบิตี อวอร์ด จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประจำปี พ.ศ. 2566 อีกทั้งสำนักงาน

คณะกรรมการอาหารและยา (อย.) มีโครงการ อย. ควบิตี อวอร์ด ประจำปี ประเมินผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพที่รักษาคุณภาพมาตรฐานด้านสถานที่และผลิตภัณฑ์ถูกกฎหมาย โดยคัดเลือกผู้ที่ผ่านคุณสมบัติและมอบรางวัล อย. ควบิตี อวอร์ด เพื่อส่งเสริมสถานประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้คุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งเป็นแรงจูงใจและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ประกอบการรายอื่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีคุณภาพมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์

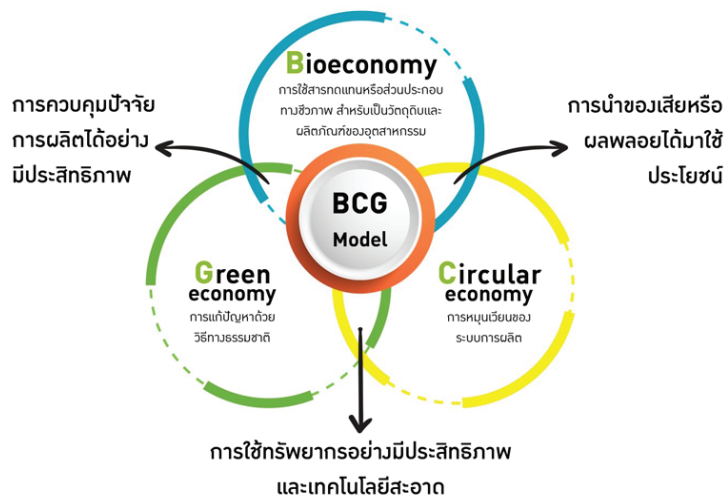
1. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเชิงบูรณาการในการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจ และประเมินรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเชิงบูรณาการในการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) ซึ่งเป็นการพัฒนา 3 เศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม²

ดังรูปที่ 1 ทั้งนี้ BCG Model มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และสอดคล้องกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง Sufficiency Economy Philosophy (SEP) ซึ่งเป็นหลักสำคัญ

ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ไปพร้อมกับการพัฒนาทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมร่วมด้วยเพื่อพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืน และประชาชนมีความอยู่ดีกินดีในทุกภาคส่วนของสังคม

ภาพที่ 1 BCG Model2

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เชิงทดลอง (experimental development research) แบบกลุ่มเดียว ดำเนินการศึกษาปี 2562 ถึง 2566 สิ่งที่ใช้ในการทดลอง (experimental intervention) คือ รูปแบบการดำเนินงาน (working model) ที่พัฒนาขึ้นนำไปทดลองที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี การศึกษานี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระทรวงสาธารณสุข เลขที่โครงการวิจัย STPH2023-323

กลุ่มตัวอย่าง

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ในกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายเชิงบูรณาการในการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 6 ราย ที่ชนะรางวัล อย. คอวลิตี อวอร์ด ระดับประเทศ จำนวน 6 ราย ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนผสมผสานแบบยั่งยืนบางท่าข้าม, ห้างหุ้นส่วนจำกัดวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่เห็ดบ้านนาเดิม, บริษัทเหล่าบัณฑิตกรีน จำกัด, บริษัท วิยะเครปโปรดักส์ จำกัด, วิสาหกิจชุมชนผลิตและแปรรูปสละอาทิตย์, วิสาหกิจชุมชนกลุ่มรักษัชนมไทยเขาพุททอง (แม่ฮ่อง)

เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้การวิเคราะห์สถานการณ์ต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อค้นหาปัจจัยที่สนับสนุนและเอื้อต่อการพัฒนาเครือข่ายเชิงบูรณาการเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเอง เป็นคำถามที่ประกอบด้วย ปัญหาอุปสรรคแนวทาง/กิจกรรมที่จะช่วยแก้ปัญหา ผลที่คาดว่าจะได้รับ และข้อเสนอแนะ

2. ชุดแบบสอบถาม ประกอบด้วยหัวข้อหลักคือ ความพึงพอใจจากการได้ร่วมกิจกรรมกับเครือข่ายผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานราก จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ได้ค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 15 มีเนื้อหาของแบบสอบถาม ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูล เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ส่วนที่ 2 คือ ความพึงพอใจต่อความเหมาะสมของรูปแบบที่ใหม่ และข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (open-end response questions) เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี และแบบสอบถามความพึงพอใจมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยมีการให้ค่าคะแนน ดังนี้ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ 5 ระดับความพึงพอใจ

มาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 4 ระดับความพึงพอใจปานกลาง มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 ระดับความพึงพอใจน้อย มีค่าคะแนนเท่ากับ 2 ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ 1

3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายประกอบด้วย ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยภายใน และกระบวนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาสถานการณ์การดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการระยะเวลาของข้อมูลปี พ.ศ. 2562 โดยการสำรวจสภาพปัญหาเบื้องต้นของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยปัจจัยที่สนับสนุนและเอื้อต่อการพัฒนาเครือข่ายเชิงบูรณาการ แบบบันทึกข้อมูลพื้นฐาน โดยทำเป็นลักษณะ Focus Group เพื่อหาจุดหรือประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 – 2566

2. พัฒนาต้นแบบ ทดลอง และปรับปรุงรูปแบบจากผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานีในกลุ่มตัวอย่าง โดยให้การสนับสนุนจากเครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีการสนับสนุนการให้ความรู้ การตรวจสอบมาตรฐานสินค้า การอบรมแรงงาน เป็นต้น

3. ประเมินประสิทธิผลของต้นแบบและผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากการประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาด้วยข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เป็นจำนวน

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ประสิทธิผล (frequency mode)

2. การแปลผลคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อความเหมาะสมของรูปแบบการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับจังหวัด สุราษฎร์ธานี ที่พัฒนาขึ้น โดยการนำคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 (90 - 100%) หมายถึง ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 (70 - 89%) หมายถึง ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 (50 - 69%) หมายถึง ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 (30 - 49%) หมายถึง ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 (20 - 29%) หมายถึง ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับน้อยที่สุด⁵

3. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการประชุมกลุ่ม (focus group) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) มีการจัดกลุ่มเนื้อหาหลักที่มีความหมาย

สอดคล้องใกล้เคียงกัน และตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก เพื่อนำมาเรียบเรียงตอบคำถามตามประเด็นปัญหา วิจัยโดยจัดทำตารางรายละเอียดการสัมภาษณ์ โดยใช้ผู้วิเคราะห์จำนวน 2 คน เพื่อตรวจสอบความตรงกันของแก่นสาระที่วิเคราะห์เนื้อหาสาระ จากคำตอบของผู้ตอบ

ผลการศึกษา

1. สถานการณ์การดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานราก

จากการศึกษาตัวอย่างเครือข่ายเชิงบูรณาการในการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 6 ราย เพื่อค้นหาปัญหาอุปสรรค แนวทาง/กิจกรรมที่จะช่วยแก้ปัญหา ผลที่คาดว่าจะได้รับ และข้อเสนอแนะ ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สุขภาพระดับเศรษฐกิจฐานรากประสบปัญหาที่สำคัญคือ (1) ต้นทุนสูง แรงงาน เมื่อเทียบกับต่างประเทศ (2) วัตถุดิบไม่เพียงพอ เพื่อที่จะนำไปสู่การแปรรูปเนื่องจากผลกระทบจากภัยธรรมชาติ (3) แหล่งเงินทุน (4) คู่แข่งทางการค้า (5) การคงคุณภาพสินค้า การยืดอายุสินค้า ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานราก

ปัญหาอุปสรรค	แนวทาง/กิจกรรมที่จะช่วยแก้ปัญหา	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ข้อเสนอแนะ
1. ต้นทุนสูงแรงงานเมื่อเทียบกับต่างประเทศ	รัฐบาลควรให้การสนับสนุนเรื่องของการพัฒนาแรงงานด้วยการเปิดอบรมคุณภาพฝีมือแรงงาน	ลดต้นทุนผู้ประกอบการในการฝึกหัดแรงงาน	อย.ควรให้ความรู้ แก่แรงงานไร้ฝีมือให้พัฒนาเป็นแรงงานมีฝีมือ

ตารางที่ 1 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการประกอบการผลิตภัณฑอาหารระดับเศรษฐกิจฐานราก(ต่อ)

ปัญหาอุปสรรค	แนวทาง/กิจกรรมที่จะช่วยแก้ปัญหา	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ข้อเสนอแนะ
2. วัตถุดิบไม่เพียงพอเพื่อที่จะนำไปสู่การแปรรูปเนื่องจากผลกระทบจากภัยธรรมชาติ	ควรมีการวางแผนการสรรหาวัตถุดิบให้รอบคอบตั้งแต่เรื่องต้นน้ำ จนถึงปลายน้ำ	มีวัตถุดิบอย่างเพียงพอทั้งปี	ส่งเสริมเกษตรกรให้เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจในการป้อนเข้าสู่โรงงาน
3. แหล่งเงินทุน	รัฐบาลควรออกดอกเบี้ยอัตราพิเศษให้แก่ผู้ประกอบการ	ผู้ประกอบการได้แหล่งทุนอัตราพิเศษต่ำพิเศษ	สนับสนุนให้ธนาคารปล่อยเงินกู้ให้อัตราพิเศษให้แก่ผู้ประกอบการ
4. คู่แข่งทางการค้า	ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้าร่วมโครงการ อย.ควอลิตี้ อวอร์ด	1. รางวัล อย.ควอลิตี้ อวอร์ดช่วยยกระดับฐานะของสินค้าให้มียุทธภาพเพิ่มขึ้นเนื่องจากรางวัลเป็นการการันตีในเรื่องของคุณภาพ อาจจะมีรายได้เพิ่มขึ้นสามารถเอาชนะคู่แข่งทางการค้า 2. ทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักตลาดภายนอกมากขึ้น 3. โครงการ อย. ควอลิตี้ อวอร์ดสร้างขวัญกำลังใจในการประกอบธุรกิจ	ควรส่งเสริมให้พื้นที่อื่นเข้าร่วมโครงการ อย.ควอลิตี้ อวอร์ด
5. การคงคุณภาพสินค้า การยืดอายุสินค้า	ให้หน่วยงานที่มีความรู้เรื่องการถนอมอาหาร เช่น สถาบันอาหารมาช่วยคิดค้นสูตรวิธีการให้คงสภาพได้นาน	1. สินค้าสามารถยืดอายุการใช้การกินได้นานยิ่งขึ้นกว่าเดิม 2. เพื่อให้สามารถส่งสินค้าออกไปต่างพื้นที่	สนับสนุนตลาดให้กับผู้ประกอบการเพื่อกระจายสินค้ามากยิ่งขึ้น
6. เครือข่ายยังอยู่ในวงแคบ	ควรสร้างต้นแบบให้กับจังหวัดอื่น หน่วยงานอื่น เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงานสามารถที่จะขับเคลื่อนธุรกิจเครือข่ายระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือต่างจังหวัด	- อนาคตเครือข่ายจะเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการต่อรองเชิงการตลาด สามารถที่จะขับเคลื่อนเป็นภาพใหญ่ในระดับจังหวัดได้ต่อไป	อยากให้เพิ่มในส่วนของจำนวนผลิตภัณฑที่ปลั่งสังคมหรือนหน่วยงานบูรณาการพัฒนาแบบเชิงอนุรักษ์ เชิงท่องเที่ยวด้วย

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	4	66.67
หญิง	2	33.33
อายุ		
น้อยกว่า 45 ปี	1	16.67
45 ปีขึ้นไป	5	83.33
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	66.67
ปริญญาตรี	2	33.33
ตำแหน่ง		
เจ้าของธุรกิจ	4	66.67
ผู้บริหาร	2	33.33
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
30,001-50,000บาท	2	33.33
มากกว่า 50,000 บาท	4	66.67

ผลการประเมินความพึงพอใจ และประเมินรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเชิงบูรณาการในการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่าทุกหัวข้อมีการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจ และประเมินรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเชิงบูรณาการในการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี

รายการประเมินความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ฐานนิยม	แปลผล
1. ความรวดเร็วของเครือข่ายในการให้ความร่วมมือ	4.67	0.52	5	มากที่สุด
2. ความชัดเจนการตอบคำถามของเครือข่ายในการให้ความร่วมมือ	4.67	0.52	5	มากที่สุด
3. การช่วยแก้ไขปัญหาของเครือข่าย	4.83	0.41	5	มากที่สุด
4. ความครบถ้วนของข้อมูลและคู่มือในการให้บริการ	4.67	0.52	5	มากที่สุด
5. การแบ่งหน้าที่ในการทำงานของเครือข่าย	4.83	0.41	5	มากที่สุด
6. การประสานความร่วมมือของเครือข่าย	4.83	0.41	5	มากที่สุด
7. ความเหมาะสมของกิจกรรมของเครือข่าย	5.00	0.00	5	มากที่สุด
8. การช่วยเหลือให้ความรู้ของเครือข่าย	4.50	0.55	5	มากที่สุด
9. การสนับสนุนด้านการเงินของเครือข่าย	4.50	0.55	5	มากที่สุด
10. ความพึงพอใจโดยรวมของเครือข่าย	4.50	0.55	5	มากที่สุด

4. ผลประเภณรูปแบบการพัฒนา เพื่อกะยกกระดบ การพัฒนาผลลภณท์อาหารระดับเศรษฐภภ ฐานรากภภหวดสุราษฎ์ธานี ตามแนวทากโมเดล เศรษฐภภ BCG

สามารถขบเคลือนไดอยางเปันรฐปรธรม
โดยเรวและยงยึนนัันควรมการวางแผนการดำนเนงาน
ตั้งแต่น้านาจนถึปลายน้ำ ซึ่งผลการศึกษาด้าน
การวเญยเชงคุณภาพ พบว่า

1. ปภภยสภาพแวดล้อมภายนอก ปรภภ
ด้วย

1) นโยบายและมาตรการสงเสริมกลุ่
มหาภภ จากหน่วยงานภาครฐ เช่น การสนบสนุน
แหล่งเงินทุนผ่านธนาการของรฐทั้งธนาการเพื่
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและธนาการ
ออมสิน การพัฒนาผลลภณท์ OTOP เปันต้น

2) การวเญยและการพัฒนานวตกรรม
เพื่อกะสงเสริมผลลภณท์ใหม ๆ ที่สอดคล้องภ
ความต้องการของตลาด และเพื่อกะพัฒนา
ผลลภณท์ให้ไ้มาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพ
กระบวนการผลล

3) การสงเสริมความรู้ด้านธฐภภ การ
บริหารจัดการ การผลล การตลาด และระบบ
การเงิน บัญชเพื่อให้การดำนเนงานของกลุ่
มีประสิทธิภาพ และ สามารถแขงขันได้ ด้วยการ
อบรมให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการเปดหลักสูตร
ฝีกอบรม การเข้าไปให้ความรู้ แก่กลุ่โดยตรง หรือ
การให้ความรู้ผ่านระบบออนไลน์ โดยหน่วยงาน
ภาครฐ หรือสถาบันการศึกษา

4) ภภกรรมกระตุนเศรษฐภภ การสงเสริม
และสนบสนุนการดำนเนงานของกลุ่ด้วยการจัด
ภภกรรมกระตุนเศรษฐภภ เช่น การสงเสริมตลาด

อินทรีย สีนค้เกษตรอินทรีย ผลลภณท์ออร์แกนิก
ตลาดสี่เชียว ตลาดผลลภณท์ชุมขน เปันต้น

2. ปภภยภายใน ปรภภด้วย

1) ผู้นำชุมขน สงเสริมผู้นำชุมขนให้มี
บทบาทในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนา
สินค้ชุมขนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถึน การพัฒนา
สินค้ใหม่ ๆ หรือสินค้ชุมขนที่สอดคล้องภ
ความต้องการของตลาด

2) ทุนชุมขน การสงเสริมการใช้ทุน
ชุมขน เช่น ทุนทางวัฒนธรรม ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ทุนทรัพยากร วัตถุดิบ ผลลผลทางการเกษตร
ในชุมขนนำมาแปรรฐเปันสินค้ชุมขน

3) การพัฒนาและต่อยอดผลลภณท์
ชุมขน มีการต่อยอด โดยการพัฒนาคุณภาพของ
ผลลภณท์ให้ไ้มาตรฐาน การพัฒนาหีบห่อที่
ดึงดูดความสนใจของผู้ซื้อและมีถลลักษณะชุมขน
การสงเสริมให้กลุ่เปันทั้งผู้ผลลและทำการตลาดเอง
สามารถกำหนดราคาขาย มีตลาดอยางกว้างขวาง
ทั้งในและต่างประเทศ การสร้างศูนย์เรยเรียนรู้ และ
การให้ความรู้แก่คนในชุมขนและผู้สนใจ และ
การต่อยอดภภกรรมการทำผลลภณท์ชุมขนอื่น ๆ
ที่นอกเหนือจากผลลภณท์ที่มีอยู่แล้วโดยใช้วัตถุดิบ
ทุนที่มีในชุมขน

3. กระบวนการดำนเนงาน ปรภภด้วย

1) การสื่อสารสร้างการรับรู้อยางยงยึน
การสงเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจในสินค้ชุมขน
ความรัก ความภูมิใจในสินค้ชุมขน ด้วยการ
ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ การศึกษาความคิถเห็น
เกยวภกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐภภฐานรากเพื่
การพัฒนาอยางยงยึน การสร้างการรับรู้โดยผ่าน
การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว หรือผู้สนใจผ่าน

การถ่ายทอดความรู้ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อให้เกิดการสร้างจิตสำนึกและรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติหรือการแปรรูปจากวัสดุเหลือใช้ โดยมีกิจกรรมให้ลงมือทำ เป็นต้น

2) การบริหารจัดการ ทั้งด้านการจัดทำแผนธุรกิจ การบริหารด้านการเงิน การบริหารความเสี่ยง การรักษาสິงแวดล้อม การสร้างแบรนด์

3) องค์ความรู้และการส่งเสริมความรู้เพื่อใช้ ประโยชน์เพื่อพัฒนามาตรฐานสินค้า ด้วยเทคโนโลยีและการวิจัย ความรู้จากภูมิปัญญาบทเรียนของกลุ่ม และความรู้ที่เกิดจากการได้รับถ่ายทอดจากหน่วยงานและผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษา จนเกิดการพัฒนางานองค์ความรู้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่หลากหลาย การพัฒนางานองค์ความรู้โดยการสร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อให้ความรู้ และเป็นศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน

อภิปรายผล

1. สถานการณ์การค้าเนินธุรกิจที่ศึกษาได้ลักษณะประสบปัญหาที่สำคัญคือ (1) ต้นทุนแรงงานสูง เมื่อเทียบกับต่างประเทศ (2) วัตถุดิบไม่เพียงพอ เพื่อที่จะนำไปสู่การแปรรูปเนื่องจากผลกระทบจากภัยธรรมชาติ (3) แหล่งเงินทุน (4) คู่แข่งทางการค้า (5) การคงคุณภาพสินค้า การยืดอายุสินค้า ซึ่งเป็นปัญหาที่คล้ายคลึงกับหลาย ๆ พื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กอบกุลณ์ คำปลอด และ ทศพล พงษ์ตะเภา⁷ ที่พบว่า ปัญหาในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มอาชีพคือ สินค้าที่ผลิตไม่มีมาตรฐาน ขาดแคลนงบประมาณในด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ขาดความรู้ความเข้าใจ

ในเส้นทางวิธีการเข้าถึงแหล่งทุนภายนอก ขณะเดียวกันพบว่าชุมชนมีศักยภาพด้านต้นทุนทรัพยากรธรรมชาติในการรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ ฐานรากของชุมชนท้องถิ่น มีระบบเครือข่ายและวัฒนธรรมประเพณีที่เข้มแข็ง

2. รูปแบบแนวทางการพัฒนา (model) ที่พัฒนาหรือสร้างขึ้นเป็นรูปแบบใหม่ที่มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจุดแข็ง คือ เป็นการแก้ปัญหาธุรกิจระดับเศรษฐกิจฐานรากด้วยการนำเครือข่ายต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือซึ่งกันและกันตั้งแต่ต้นน้ำ จนถึงปลายน้ำเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน สำหรับจุดอ่อนของรูปแบบแนวทางการพัฒนา (model) นี้คือยังไม่เคยทดลองในพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งผลความสำเร็จอาจมีความเหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้ อีกทั้งยังไม่มีงานวิจัยใดที่สอดคล้องกับรูปแบบแนวทางการพัฒนา (model) นี้ ซึ่งการรวมตัวด้วยการทำงานแบบเป็นเครือข่ายจะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่เกษตรจังหวัดดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายสามารถใช้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG สนับสนุนให้เกิดผลผลิตมากขึ้นและไม่เหลือใช้ (waste zero)

3. ข้อจำกัดของการศึกษานี้ คือไม่ได้ศึกษาถึงประเด็นเศรษฐศาสตร์หรือผลประโยชน์ก่อนและหลังทดลองที่จะชี้ประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัดสุราษฎร์ธานีประสบปัญหาที่สำคัญคือ

ต้นทุนแรงงาน วัตถุดิบไม่เพียงพอเนื่องจากภัยธรรมชาติ แหล่งเงินทุนคู่แข่งทางการค้า และการคงคุณภาพและยืดอายุสินค้า เมื่อนำรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายบูรณาการในการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑอาหารระดับเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่พัฒนาขึ้นมาใช้โดยบูรณาการ 4 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย และวิสาหกิจชุมชน พบว่าช่วยส่งเสริมปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน การเข้าถึงแหล่งทุน การพัฒนามาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ การตลาด การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น การจัดกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น ตลาดอินทรีย์ ตลาดย้อนยุค การท่องเที่ยวชุมชน ปัจจัยภายในประกอบด้วย มีผู้นำกลุ่ม มีความรู้ความสามารถในการพัฒนากลุ่ม มีทุนชุมชนที่ส่งเสริมการพัฒนากลุ่ม เช่น ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนวัฒนธรรม ทุนภูมิปัญญา ปรากฏในชุมชน เป็นต้น มีเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความร่วมมือ ในด้านการผลิต การตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การต่อยอดและขยายกิจกรรม ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ของชุมชน และกระบวนการดำเนินงานอย่างครบวงจรประกอบด้วย การใช้ทรัพยากร วัตถุดิบ และแรงงานในชุมชน การใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาชุมชน กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และการส่งเสริมความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม และการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ที่ยั่งยืน ได้แก่ การสร้างแบรนด์การแสวงหาช่องทาง การตลาด และการบริหารจัดการ ทำให้ผู้ประกอบการพึงพอใจระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการทำเครือข่ายที่ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่สังเคราะห์ขึ้นมาหลายส่วนที่ต้องมีการนำเอาเทคโนโลยีหรือซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมเข้ามาใช้ รวมถึงต้องใช้งบประมาณ และต้องใช้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการที่จะดำเนินการให้รูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้นมาบรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะการปรับปรุงระบบออนไลน์ ระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งในส่วนที่เป็นฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ ดังนั้นควรเป็นแผนปฏิบัติการที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารของหน่วยงาน และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม ให้ครอบคลุมทั้งในด้านของเงินงบประมาณ รวมถึงทรัพยากรอื่น ๆ และองค์ความรู้ที่จะต้องให้กับผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด

2. ควรทำการประเมินผลรูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้น โดยใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นแนวคิด ในการใช้งานจริง และหาประเด็นที่ควรจะต้องปรับปรุงหรือพัฒนาเพื่อให้รูปแบบสมบูรณ์ขึ้นและสามารถขยายผลนำไปใช้ประโยชน์ไปยังสถานที่อื่นที่มีภารกิจใกล้เคียงกัน รวมถึงควรจะต้องทำการประเมินความพึงพอใจของผู้มารับบริการจากการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. ปัญหาสำคัญของการเกษตรระดับรากหญ้าคือ วัตถุดิบไม่พอ ดังนั้นควรหาหน่วยงานสนับสนุน ให้ผลิตวัตถุดิบเพียงพอตามแนวทาง BCG เช่น ส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูกนอกฤดูกาล หรือให้เพิ่มพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจให้มากขึ้น

5. ควรมีการสนับสนุนงานวิจัยหรือการค้นคว้าเพื่อเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการใช้ทุกส่วนของพืช เพื่อให้ไม่เหลือใช้ (waste zero) เป็นการเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาเชื่อมกับ

เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับระบบธรรมชาติอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

1. ประสงค์ ตันพิชัย, สันติ ศรีสวนแดง, นิรันดร์ ยิ่งยวด, สุภาสิณี นุ่มเนียม, พัชรภา กล้าหาญ, อภิญญา อุดมเวช, และคณะ. รายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์ โครงการการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากภายใต้ความร่วมมือของภาคีภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนการพัฒนาโซ่แห่งคุณค่าของอาหารปลอดภัยในจังหวัดกาญจนบุรี [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม; 2564 [เข้าถึงเมื่อ 10 พ.ย. 2566]. เข้าถึงได้จาก: https://kukr.lib.ku.ac.th/kukr_es/kukr/search_detail/result/20013853
2. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. นโยบายและยุทธศาสตร์ การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 - 2570 และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 - 2565 [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม; 2562 [เข้าถึงเมื่อ 10 พ.ย. 2566]. เข้าถึงได้จาก: [https://backend.tsri.or.th/files/trf/2/docs/Policy_and_Strategy_of_Thailand_HESI_2563-](https://backend.tsri.or.th/files/trf/2/docs/Policy_and_Strategy_of_Thailand_HESI_2563-2570_and_Thailand_SRI_Plan_2563-2565.pdf)

2570_and_Thailand_SRI_Plan_2563-2565.pdf

3. กระทรวงอุตสาหกรรม. เศรษฐกิจหมุนเวียน (CIRCULAR ECONOMY) [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม; 2549 [เข้าถึงเมื่อ 10 พ.ย. 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://thaiindustrialoffice.wordpress.com/2016/07/03/เศรษฐกิจหมุนเวียน-circular-economy/>
4. บุญทวรรณ วิงวอน. การเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2555.
5. ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2542.
6. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570 [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: สวทช.; 2562 [เข้าถึงเมื่อ 20 ต.ค. 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.bcg.in.th/bcg-action-plan/>
7. กอบกุลณ์ คำปลอด, ทศพล พงษ์ดี. การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนเพื่อสร้างนวัตกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ของชุมชนในอำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 20 ต.ค. 2566]; 15(1):1-16. เข้าถึงได้จาก: https://so04.tci-thaijo.org/index.php/social_crru/article/view/248009/175796